

● ● Språkrådets arbeid med minoritetsspråk

Arnfinn Muruvik Vonen, Språkrådet, amv@sprakradet.no
Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale
myndigheter, KMD, 27. mai 2014

Dette er Språkrådet

- Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og er underlagt Kulturdepartementet.
- Oppdraget til Språkrådet er
  - å styrke norsk språks status og bruk i hele samfunnet
  - å fremme norsk som et godt og velfungerende kultur- og bruksspråk
  - å sikre det språklige mangfoldet og språkbrukernes interesser

Oversikt over foredraget

1. Om språkpolitikken i Norge, særlig for minoritetsspråk
2. Språkrådets arbeid med minoritetsspråk
3. “Usunn fornuft” og kunnskap

Grunnleggende språkpolitiske dokumenter

- Stortingsmelding nr. 35 (2007–2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk* ("Språkmeldingen")
- Stortingsmelding nr. 23 (2007–2008) *Språk bygger broer. Språkstimulering og språkopplæring for barn, unge og voksne* ("Språkopplæringsmeldingen")

Perspektiver i språkpolitikken

(kap. 1.1.3 i St.meld. nr. 35 (2007–2008))

- Det overordnede perspektivet – å styrke norsk språk
- Det norskspråklige mangfolds- og likestillingsperspektivet
- Det mangespråklige og flerspråklige perspektivet
- Det nordiske perspektivet
- Det fremmedspråklige perspektivet

Innfallsvinkler i språkpolitikken

(kap. 3.1.3 i St.meld. nr. 35 (2007–2008))

- Språkstyrking: Språket kan brukes.
- Språkdyrking: Språket holdes i hevd.
- Språkopplæring og språklige rettigheter: Språket kommer til nytte.

Språkopplæring og språklige rettigheter

(kap. 3.1.1 i St.meld. nr. 35 (2007–2008))

- “Alle skal ha rett til språk, å få utvikla og tileigna seg det norske språket, bokmål og nynorsk, å få utvikla og bruka sitt eige morsmål eller førstespråk, inkludert teiknspråk, sitt eige urfolksspråk eller nasjonale minoritetsspråk, og alle skal få høve til å læra seg framande språk.”

En helhetlig språkpolitikk

- Språkpolitikken handler om alle språkene i Norge:
  - norsk (bokmål, nynorsk og dialektene)
  - språkene til de nasjonale minoritetene
  - de samiske språkene
  - norsk tegnspråk
  - andre nordiske språk
  - engelsk (det dominerende verdensspråket)
  - fremmedspråk
  - nye minoritetsspråk

Nasjonale minoritetsspråk

- Det er et mål å verne og fremme de språkene som ved siden av norsk hører til det tradisjonelle språkmangfoldet (se kap. 10.1.2.2 og 10.1.2.3 i St.meld. nr. 35 (2007–2008)).
Hvorfor?
  - av hensyn til de språklige minoritetene selv og kulturen deres
  - for å sikre en viktig del av den språklige kulturarven i Norge
  - for å sikre språkmangfoldet i verden
- Fortidens fornorskningsspolitikk er erstattet med mål om at nasjonale minoriteter skal kunne uttrykke, opprettholde og videreutvikle sin identitet, sitt språk og sin kultur (se kap. 10.1.2.5 i St.meld. nr. 35 (2007–2008)).

Politisk-administrative ansvarsforhold

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet:
  - samordningsansvar for den statlige politikken overfor det samiske urfolket og de nasjonale minoritetene
- Fagdepartementene:
  - sektoransvar også overfor disse gruppene
- Kulturdepartementet:
  - generelt kulturpolitisk ansvar
  - særskilt språkpolitisk ansvar både overfor samer og nasjonale minoriteter

Språkrådets utvidede ansvars- og arbeidsområde

- omtalt i språkmeldingen
- satt i gang med oppdragsbrev fra Kulturdepartementet i 2011
- rådgiver for tegnspråk fra 2011
- rådgiver for minoritetsspråk fra 2013

Språkrådets arbeid med minoritetsspråk

- Vi oppretter kontakt med organisasjonene til minoritetsspråkbrukerne og arbeider i kontakt med dem.
  - språkkafeer i forbindelse med Språkåret 2013
  - minoritetsspråkdag i Språkrådet høsten 2013 – og 24.9.2014
- Vi informerer om Språkrådets nye rolle og om situasjonen til de ulike minoritetsspråkene.
  - blant annet i tidsskriftene våre, *Språknytt* og *Statsspråk*
- Vi legger i første omgang noe større vekt på de nasjonale minoritetsspråkene, særlig kvensk, enn på de nyere minoritetsspråkene.

“Usunn fornuft”

- “Sunn fornuft” er vurderinger basert på den rådende oppfatning, noe vi har mer eller mindre felles forståelse av i samfunnet.
- Problem: At en oppfatning er rådende, er ikke noen garanti for at den er riktig. Resultatet kan bli “usunn fornuft”.
  - “Jorden er flat.”
  - “Tegnspråk er et geberdesystem som til nød kan fungere i kommunikasjon for personer som ikke har tilgang til ordentlig språk.”

Synet på flerspråklighet har vært preget av “usunn fornuft”

- Det meste av 1900-tallet: Forskerne trodde at det var uheldig og kanskje skadelig å vokse opp med flere språk.
  - hjernen som en beholder med lite plass
- Fra 1960-tallet av har forskningen tvert imot vist at de som vokser opp flerspråklig, har noen fordeler:
  - større forståelse for andre kulturer og andres synspunkter
  - bedre til å gjøre flere ting samtidig og til å fokusere oppmerksomheten
  - ofte tidligere lesere og flinkere til å lære nye språk

Flerspråklighet og opplæring

(kap. 6.1.1 i St.meld. nr. 23 (2007–2008))

- “Flerspråklighet har en verdi både for den enkelte og samfunnet. Å utnytte flerspråkligheten i klasserommet kan være et viktig bidrag til å øke kompetansen i og interessen for språk i sin alminnelighet og til å skape økt forståelse og toleranse. Departementet legger vekt på at vi har lite forskningsbasert kunnskap på dette feltet, og ønsker derfor å innhente erfaringer med ulike måter å stimulere til et større språklig mangfold i opplæringen på.”

Takk for oppmerksomheten!